

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

**ΘΕΣΕΩΝ & ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ
ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ**

προς το
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Αθήνα, Ιούλιος 2014

12 ΑΜΕΣΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΕΜΠΟΡΙΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1. Ο ορισμός της «εντός κρίσης μικρομεσαίας επιχείρησης». Στην έννοια της «εντός κρίσης μικρομεσαίας επιχείρησης» προτείνεται να υπάγονται οι επιχειρήσεις που δεν είχαν οφειλές πριν το 2010 και όλες οι υποχρεώσεις τους δημιουργήθηκαν μετά το ξέσπασμα της κρίσης με αποτέλεσμα να έχουν σήμερα ληξιπρόθεσμες οφειλές πάνω από το 40% του τζίρου τους. Οι επιχειρήσεις αυτές θα μπορούν να εντάσσονται αυτόματα σε όλες τις υφιστάμενες φορολογικές και ασφαλιστικές ρυθμίσεις, ενώ με την ένταξη τους στις ρυθμίσεις να αναστέλλονται οι ποινικές διώξεις, η καταγγελία δανειακών συμβάσεων και τα αστικά μέτρα εναντίον τους. Η ΕΣΕΕ έχει από μακρού καταθέσει στο ΥΠΟΙΚ και το ΥΠΑΑΝ αιτιολογική έκθεση και νομικό κείμενο σχετικής τροπολογίας.
2. Η διαμόρφωση ενός δικτύου προστασίας για τις εκατοντάδες υπερχρεωμένες μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες έχουν επιβιώσει έως σήμερα αλλά εξακολουθούν να κινδυνεύουν με κλείσιμο. Οι επιπτώσεις των λουκέτων στην κοινωνική συνοχή και στην τοπική αγορά σχετίζονται άμεσα με τα θέματα της εγκληματικότητας και του ανεξέλεγκτου παρεμπορίου, μπορούν να αποβούν μοιραίες για την πλήρη μεταστροφή της εικόνας των πόλεων.
3. Η υιοθέτηση μιας μακροπρόθεσμης στρατηγικής για την ανάπτυξη των ΜΜΕ ως μοχλού καινοτομίας και οικονομικής ανάπτυξης.
4. Η ενίσχυση των συνεργειών – συνεργασιών μεταξύ των επιχειρήσεων με την εμπλοκή της τοπικής αυτοδιοίκησης, αναβαθμίζοντας παράλληλα τη διακυβέρνηση και την περιφερειακή ανάπτυξη.
5. Η εξασφάλιση της απρόσκοπτης πρόσβασης των ΜΜΕ στις πηγές ρευστότητας, μέσω του σχεδιασμού και ενεργοποίησης σύγχρονων χρηματοδοτικών εργαλείων, τα οποία συντελούν στην συρρίκνωση του κόστους απόκτησης κεφαλαίων.
6. Η αύξηση της χρηματοδότησης προς τις ΜΜΕ. Η πρόταση της ΕΣΕΕ είναι η δημιουργία μιας Αναπτυξιακής Τράπεζας Μικρών Επιχειρήσεων (ΑΤΜΕ) ειδικού σκοπού με τραπεζικές εγγυοδοτικές και χρηματοδοτικές δυνατότητες, για τις ΜμΕ. Στην κατεύθυνση αυτή μπορούν να αξιοποιηθούν οι δομές των Συνεταιριστικών Τραπεζών. Βασικός στόχος θα είναι η συγκέντρωση - συγχώνευση όλων των προγραμμάτων ανάπτυξης στην ΑΤΜΕ και η άμεση προώθησή τους με ενιαίο τρόπο καθώς επίσης και η παροχή μικρό-δανείων, "micro finance" αποκλειστικά στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Η νέα Αναπτυξιακή Τράπεζα, μαζί με το Ελληνικό Επενδυτικό Ταμείο ΕΤ/IGG θα μπορεί να έχει πρωτεύοντα και όχι συμπληρωματικό ρόλο, ενώ παράλληλα θα αναπτύξει ένα δυναμικό - στοχευμένο

management, σε σημεία που οι άλλες Τράπεζες δεν μπορούν να προσεγγίσουν, μέσω απλών - τυποποιημένων χρηματοδοτικών προϊόντων για την άμεση ανταπόκριση στο πρόβλημα της ρευστότητας και των εγγυήσεων της μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας.

7. Ο έλεγχος των καταναλωτικών προϊόντων πολυεθνικών ομίλων που ευθύνονται για τις «υψηλές ελληνικές τιμές» και η αντιμετώπιση της κερδοσκοπικής συμπεριφοράς όσων ελέγχουν τα ράφια και τα ψυγεία με το σύστημα των ενδοομιλικών συναλλαγών και υπερτιμολογήσεων (ν. 3728/2008 Κανόνες Τεκμηρίωσης Τιμών Ενδοομιλικών Συναλλαγών).
8. Η Συμφωνία Κυρίων με τους εμπόρους για συγκράτηση και μείωση των τιμών με σύνθημα "Μία τιμή //χαμηλή τιμή".
9. Αλλαγή των όρων φερεγγυότητας των επιχειρήσεων και θέσπιση ενός "point system Τειρεσία" με αξιολόγηση της εμπορικής πίστης πάνω στην αρχή της "δεύτερης ευκαιρίας".
10. Καμία περαιτέρω παρέμβαση στο πλαίσιο λειτουργίας της αγοράς χωρίς να προηγηθεί κοινωνικός διάλογος. Διασφάλιση της εφαρμογής του νόμου για την λειτουργία των καταστημάτων τις Κυριακές, με βάση τις αποφάσεις των Αντιπεριφερειάρχων, των Εμπορικών Συλλόγων και των τοπικών κοινωνιών.
11. Ενίσχυση θεσμικής ικανότητας των κοινωνικών εταίρων με το νέο ΕΣΠΑ 2014-2020
12. Ανάλυση υλοποίησης δράσεων προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων στα νέα οικονομικά δεδομένα (ΕΣΠΑ 2014-2020).

Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & Η ΟΠΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

Το εμπόριο αποτελεί ακόμη και σήμερα και παρά τα μεγάλα πλήγματα που έχει υποστεί από τη συνεχώς μειούμενη καταναλωτική δαπάνη και την δραματική έλλειψη ρευστότητας στην αγορά, έναν από τους μεγαλύτερους και σημαντικότερους «εργοδότες» της ελληνικής οικονομίας. Σημαντικότερος, όχι μόνο γιατί αντιπροσωπεύει σημαντικό μερίδιο της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης αλλά γιατί ακόμα και σήμερα αποτελεί την βασική πύλη εισόδου των νέων στην αγορά εργασίας.

Σήμερα, οι περίπου **270.000 - 280.000** εμπορικές επιχειρήσεις απασχολούν **621.100** άτομα, καλύπτοντας το 17,8% της συνολικής απασχόλησης στην οικονομία. Τα τελευταία χρόνια της κρίσης (2008/2013), ο κλάδος δέχεται ισχυρές πιέσεις, οι οποίες μεταφράζονται σε απώλεια περίπου 85.000 εμπορικών επιχειρήσεων και 230.000 θέσεων απασχόλησης.

Κύριο χαρακτηριστικό του είναι το μεγάλο πλήθος μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων, που προσπαθούν να προσαρμοστούν στις συνεχώς εντεινόμενες συνθήκες ανταγωνισμού. Το εμπόριο, ένα κατεξοχήν ανοιχτό επάγγελμα, χαρακτηρίζεται από ιδιαιτερότητες που σχετίζονται με τις κινήσεις της αγοράς, την άμεση διάδραση με τους καταναλωτές και το μεγάλο ρίσκο που καλείται να διαχειριστεί ο επιχειρηματίας.

Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Σύμφωνα με πρόσφατους υπολογισμούς οι Μικρές και Μεσαίες επιχειρήσεις αντιστοιχούν σε ένα ποσοστό που αγγίζει το 99,9% των ελληνικών επιχειρήσεων (SBA Fact Sheet for Greece 2013). Όπως, μπορεί να γίνει αντιληπτό – και σε αντίθεση με άλλες χώρες – η ελληνική επιχειρηματικότητα βασίστηκε σε εταιρίες μικρού μεγέθους, οι οποίες κάλυπταν ένα αξιοσημείωτο εύρος δραστηριοτήτων και διέθεταν ανέκαθεν τη μερίδα του λέοντος σε ό,τι αφορούσε την απασχόληση. Επιπλέον, λόγω του μεγέθους τους, οι ΜμΕ πάντοτε ήταν «ανοικτές» στον κρατικό έλεγχο, κάτι που αναιρεί και μία «παραφιλολογία» ότι δήθεν αυτές ευθύνονται για τον όγκο φοροδιαφυγής και εισφοροδιαφυγής, που επιβαρύνει τα δημόσια έσοδα. Από την πλευρά της απασχόλησης η μικρή και μεσαία επιχειρηματικότητα αποτελεί τον μεγάλο εργοδότη στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, με το ποσοστό των απασχολούμενων σε αυτές τις επιχειρήσεις, να φτάνει το 85% (84,8%- SBA Fact Sheet for Greece 2013). Το εμπόριο, ειδικότερα, είναι ένα πεδίο δραστηριοποίησης

και απασχόλησης για κοινωνικές ομάδες, όπως οι γυναίκες και οι νέοι, οι οποίες, κατά κύριο λόγο, πλήττονται από την ανεργία και την περιστασιακή απασχόληση. Ο σημαντικός κοινωνικός ρόλος του εμπορίου διαφαίνεται και από το δομικό ρόλο που κατέχει στις περιφερειακές αγορές οι οποίες συνιστούν παράγοντα ανάπτυξης, κοινωνικής συνοχής, ασφάλειας και πολιτισμού.

Σε αυτό το πλαίσιο πάγια θέση της ΕΣΕΕ είναι ότι η εννοιολόγηση της **ανταγωνιστικότητας** στην ελληνική περίπτωση πρέπει να λαμβάνει σοβαρά υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες της κοινωνικής και οικονομικής δομής της χώρας και κατ' επέκταση κάθε αναπτυξιακή στρατηγική να προσαρμόζεται σε αυτές τις ιδιαιτερότητες. Και κυρίως η αναδιάρθρωση της πορείας της ελληνικής οικονομίας μετά τη Μεταπολίτευση, πρέπει να βασίζεται σε ρεαλιστικές ερμηνείες και όχι σε εξωγενή σχήματα που δεν ανταποκρίνονται στις εσωτερικές αναγκαιότητες. Οποιαδήποτε εξωγενής «συνταγή» πρέπει να τίθεται στη διαπραγμάτευση και να προσαρμόζεται στις πραγματικές ανάγκες της χώρας με τεκμηριωμένες προτάσεις. Η σημασία της Μικρομεσαίας Επιχειρηματικότητας έχει αναγνωριστεί και ευρωπαϊκά με κάθε δυνατό τρόπο (πχ. Small Business Act), δυστυχώς όμως η πολιτική δεν έχει λάβει σοβαρά υπόψη τόσο τη σημασία όσο και τη μεγάλη συμβολή αυτών των επιχειρήσεων στην ανάπτυξη, στην κοινωνική συνοχή και στην κοινωνική ευημερία. Σήμερα, ο έλληνας μικρομεσαίος επιχειρηματίας δεν είναι ο ίδιος με χθες. Η μικρομεσαία επιχειρηματικότητα στη χώρα μπορεί να βρίσκεται σε κρίση, συμπαρασυρόμενη από την διαρκή ύφεση αλλά είναι πάντα έτοιμη να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις, να εισάγει καινοτομίες και να συνεργαστεί σε όλα τα επίπεδα για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη.

A. ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ ΣΤΟ ΕΣΠΑ 2014-2020

Η ενίσχυση της υφιστάμενης παραγωγικής βάσης και του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας, η βελτίωση των εξειδικεύσεων των παραγωγικών συστημάτων καθώς και η ενίσχυση των διαδικασιών παραγωγής νέων ή βελτιωμένων προϊόντων και υπηρεσιών συνιστούν βασικούς πυλώνες ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας. Ως εκ τούτου, οι πολιτικές για την ενίσχυση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας πρέπει να προσανατολιστούν στην ενδυνάμωση της προσαρμοστικότητας και της «ανταγωνιστικότητας γνώσης» των ελληνικών επιχειρήσεων, με σκοπό την ενθάρρυνση διατηρήσιμων ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων αλλά και την εξασφάλιση ανάπτυξης με απασχόληση, ποιοτικών και ασφαλών θέσεων εργασίας και κοινωνικής συνοχής εν γένει.

Ο κοινωνικός διάλογος είναι μία **κινητήρια δύναμη** για **οικονομικές και κοινωνικές μεταρρυθμίσεις**. Αποτελεί θεμελιώδη συνιστώσα του ευρωπαϊκού μοντέλου κοινωνίας και ανάπτυξης. Οι διαπραγματεύσεις μεταξύ των κοινωνικών εταίρων είναι ο καταλληλότερος τρόπος για την πραγματοποίηση προόδου στον τομέα του εκσυγχρονισμού και της διαχείρισης της αλλαγής. Για να μπορέσουν ωστόσο οι κοινωνικοί εταίροι να ανταποκριθούν στους νέους αυτούς ρόλους που περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων όχι μόνο και όχι πια την άσκησης κριτικής σε αποφάσεις και μέτρα της Κυβέρνησης αλλά την συγκρότηση προτάσεων και πιο πρόσφατα την υλοποίηση πολιτικών χρειάζεται να ενισχύσουν το θεσμικό τους ρόλο.

Η θεσμική ενίσχυση των κοινωνικών εταίρων είναι στην ουσία η ανάπτυξη του πλαισίου αυτού που θα παρέχει τη δυνατότητα στους κοινωνικούς εταίρους να ανταποκριθούν στις ανάγκες των νέων πλέον ρόλων τους. Ένα θεσμικό πλαίσιο που θα εξασφαλίζει την αποδοτική λειτουργία των φορέων των κοινωνικών εταίρων τόσο σε επίπεδο άσκησης κριτικής και συγκρότησης προτάσεων, όσο και σε επίπεδο υλοποίησης πολιτικών (παροχή υπηρεσιών σε εργαζόμενους και εργοδότες, όπως π.χ. υλοποίηση προγραμμάτων εκπαίδευσης/κατάρτισης, παροχή εξατομικευμένων συμβουλευτικών υπηρεσιών, συμμετοχή σε καινοτόμα προγράμματα επιχειρηματικότητας κλπ.). Στο πλαίσιο αυτό, η ενίσχυση των κοινωνικών εταίρων με τους κατάλληλους πόρους για έρευνα, ανάλυση και συστηματική παρακολούθηση της αγοράς, ανάπτυξη επιστημονικώς τεκμηριωμένων προτάσεων στο πλαίσιο συμμετοχής στα κέντρα λήψης αποφάσεων, λειτουργία δομών συμβουλευτικής & δια βίου μάθησης, θα δώσει τη δυνατότητα στους κοινωνικούς εταίρους για την υλοποίηση ενός πλέγματος δράσεων που θα ωφελήσουν συνολικά εργαζόμενους και εργοδότες στην κατεύθυνση της ανάπτυξής τους και της συμβολής τους στις προσπάθειες για ανάκαμψη και ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Η θεσμική ενίσχυση συνίσταται ταυτόχρονα και α) στην ανάπτυξη και δημιουργία δομών στο εσωτερικό των οργανώσεων και β) στην ενδυνάμωση και ανάπτυξη των πόρων τους (ανθρώπινο δυναμικό) για τη στήριξη αυτών των δομών και την εύρυθμη λειτουργία τους.

Αυτές οι δομές μπορούν να αποτελούν οργανωτικά τμήματα, πρωτοβουλίες, μηχανισμοί οι οποίοι προσφέρουν διττή ενδυνάμωση στους κοινωνικούς εταίρους. Αφ' ενός προσφέρουν στήριξη και μετρήσιμα αποτελέσματα στα μέλη που εκπροσωπούν και σε ευρύτερα στρώματα της κοινωνίας (πχ. δομές στήριξης επιχειρηματικότητας, προγράμματα κατάρτισης και δια βίου εκπαίδευσης) και αφετέρου προετοιμάζουν αποτελεσματικότερα τη συμμετοχή των εταίρων στα κέντρα λήψης αποφάσεων με τεκμηριωμένες προτάσεις και καινοτομίες.

Οι **θεσμικοί κοινωνικοί εταίροι**, φορείς εκπροσώπησης των επιχειρήσεων και των εργαζομένων, κατά την τρέχουσα προγραμματική περίοδο (ΕΣΠΑ 2007-2013), στη βάση της θεσμικά προβλεπόμενης από τον Ευρωπαϊκό Κανονισμό ενεργητικής συμμετοχής τους στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση δράσεων, προώθησαν ολοκληρωμένα σχέδια και υλοποίησαν με ιδιαίτερη αποτελεσματικότητα –όπως επικυρώθηκε και από ανεξάρτητη εξωτερική αξιολόγηση αρμόδιας αρχής του Υπουργείου Εργασίας- πλήθος δράσεων σε όλη την επικράτεια. Οι δράσεις αυτές είχαν ως βασικό σκοπό την προσαρμογή των επιχειρήσεων στα νέα οικονομικά δεδομένα, την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, την προώθηση της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής, δημιουργώντας, μεταξύ άλλων, ισχυρούς μηχανισμούς και δίκτυα υποστήριξης των επιχειρήσεων και των εργαζομένων.

Στη νέα προγραμματική περίοδο, οι κοινωνικοί εταίροι επιδιώκουν να συμβάλλουν ακόμη πιο αποτελεσματικά με την τεχνογνωσία και τους μηχανισμούς που δημιούργησαν, στην προσπάθεια ποιοτικής και αποτελεσματικής υλοποίησης των σχεδιαζόμενων έργων. Ήδη, κατά τη φάση σχεδιασμού του νέου ΕΣΠΑ 2014-2020, οι κοινωνικοί εταίροι συνεισέφεραν σημαντικά καταθέτοντας τις προτάσεις τους, συμμετέχοντας στις ομάδες προβληματισμού και σχεδιασμού και κινητοποιώντας τις επιχειρήσεις και τους εργαζομένους σε εθνικό επίπεδο. Καθώς η περίοδος του σχεδιασμού βρίσκεται στο τέλος της, πιστεύουμε πως είναι κρίσιμο να οριστικοποιηθεί άμεσα το πλαίσιο προγραμματικής συνεργασίας μεταξύ των οργανώσεων των κοινωνικών εταίρων και του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, έτσι ώστε να ξεκινήσουν δράσεις, επ' ωφελεία των επιχειρήσεων και του ανθρώπινου δυναμικού.

Πιο συγκεκριμένα θέλουμε να επισημάνουμε δυο κρίσιμες, για τους κοινωνικούς εταίρους, δράσεις οι οποίες θα πρέπει να συγκεκριμενοποιηθούν, να εγκριθούν και να δρομολογηθούν **άμεσα** από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας, δεδομένου ότι συμπεριλαμβάνονται ήδη στον προγραμματικό σχεδιασμό:

1. Ενίσχυση θεσμικής ικανότητας των κοινωνικών εταίρων:

Οι κοινωνικοί εταίροι συμμετέχουν ενεργά στον κοινωνικό διάλογο εκπροσωπώντας εργοδότες και εργαζόμενους, με σκοπό τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, την προώθηση της απασχόλησης και την εξασφάλιση της κοινωνικής συνοχής. Στο πλαίσιο αυτό, μελετούν, αξιολογούν και παράγουν προτάσεις πολιτικής για θέματα απασχόλησης, κοινωνικής ασφάλισης, ανταγωνιστικότητας, ενίσχυσης δεξιοτήτων και για άλλα θέματα που απασχολούν τον παραγωγικό ιστό της οικονομίας.

Επομένως, οι κοινωνικοί εταίροι, έχουν ανάγκη μηχανισμών έρευνας, πληροφόρησης, τεκμηρίωσης και υποστήριξης, η ανάπτυξη των οποίων έχει εν μέρει χρηματοδοτηθεί από το τρέχον προγραμματικό πλαίσιο. Άλλωστε η ίδια η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έχοντας εγκαίρως αναγνωρίσει την ανάγκη ενδυνάμωσης του θεσμικού ρόλου των κοινωνικών εταίρων, ενθαρρύνει με έμφαση τα κράτη-μέλη να διαθέσουν πόρους του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου για αυτόν τον σκοπό.

Οι υπηρεσίες και μηχανισμοί αυτοί, από τους οποίους επωφελούνται και οι δημόσιες πολιτικές, πρέπει να διατηρηθούν και να ενισχυθούν, ώστε να ενδυναμωθεί η ικανότητα των κοινωνικών εταίρων να συμβάλλουν στον κοινωνικό διάλογο, καθώς και στο σχεδιασμό, παρακολούθηση και αξιολόγηση πολιτικών και την εκπόνηση θέσεων και προτάσεων.

2. Ενέργειες διαρθρωτικής προσαρμογής επιχειρήσεων και ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού.

Οι κοινωνικοί εταίροι, λόγω της άριστης γνώσης των βασικών προβλημάτων των επιχειρήσεων και των εργαζομένων τους, έχουν ήδη δημιουργήσει μηχανισμούς υποστήριξής τους. Οι μηχανισμοί αυτοί καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεμάτων όπως κατάρτιση, πιστοποίηση δεξιοτήτων, συμβουλευτική υποστήριξη για την ανάπτυξη επιχειρηματικότητας, προώθηση καινοτομικών εφαρμογών και εξωστρέφειας, ενθάρρυνση δημιουργίας συνεργατικών σχημάτων επιχειρήσεων, με χιλιάδες ωφελούμενους σε όλη την Ελλάδα. Υπό αυτό πρίσμα, οι κοινωνικοί εταίροι είναι σε θέση άμεσα και χωρίς επιπλέον χρονοβόρες διαδικασίες ωρίμανσης και προετοιμασίας, να αναλάβουν την υλοποίηση δράσεων προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων στα νέα οικονομικά δεδομένα. Συγκεκριμένα, οι δράσεις αυτές θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν, με ολοκληρωμένο τρόπο, θέματα ανάπτυξης δεξιοτήτων, συμβουλευτικής επιχειρήσεων, επιχειρηματικής συνεργασίας και εξωστρέφειας. Θα λέγαμε ότι οι κοινωνικοί εταίροι θα ανταποκριθούν άμεσα και με επάρκεια στις δράσεις που προγραμματίζονται, συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο τα μέγιστα στην υλοποίηση επωφελών, κρίσιμων αλλά και αναπτυξιακών δράσεων στο πλαίσιο του νέου ΕΣΠΑ 2014-2020.

B. ΕΜΠΟΔΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

1. ΤΙΜΕΣ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΣΕ ΕΝΑΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟ ΚΛΑΔΟ

Η ανάγκη ενίσχυσης και τόνωσης της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, ιδιαίτερα σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον, κρίνεται αναγκαία όσο ποτέ. Διεθνή αλλά και εγχώρια επιστημονικά ινστιτούτα, πανεπιστήμια και διάφοροι ερευνητικοί φορείς έχουν εδώ και καιρό υπογραμμίσει την ευεργετική επίδραση που θα είχε στην ελληνική οικονομία μία συνεχής και διατηρήσιμη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας. Ο δημόσιος διάλογος που συνόδεψε τις σκέψεις και τις προσπάθειες τόνωσης της ανταγωνιστικότητας διολίσθησε επικίνδυνα σε εσφαλμένες αντιλήψεις του παρελθόντος και σε παγιωμένα «κλισέ» που δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα ούτε βέβαια στα πορίσματα των πρόσφατων οικονομικών επιστημονικών ερευνών. Η στοχοποίηση των ΜμΕ επιχειρήσεων ως υπαίτιων για την καταβράθρωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας μόνο ως μία τέτοια παρωχημένη αντίληψη μπορεί να εκληφθεί.

Αντίθετα, η λειτουργία της πραγματικής οικονομίας απέδειξε πως οι Μμ επιχειρήσεις, αν και επλήγησαν πρώτες από τις συνέπειες της ύφεσης, προσπάθησαν να συγκρατήσουν, αν όχι να μειώσουν τις τιμές, με την απορρόφηση των διαδοχικών αυξήσεων του ΦΠΑ και τις συνεχείς προσφορές σε ένα καταναλωτικό κοινό που έβλεπε το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημά του να συρρικνώνεται καθημερινά. Και αυτό γιατί οι μικρομεσαίοι επιχειρηματίες αντιλαμβάνονται άμεσα ως καταναλωτές τι ακριβώς συμβαίνει στην αγορά και πόσο ασφυκτική μπορεί να γίνει η έλλειψη ρευστότητας. Ο πόλεμος προς τις Μμ επιχειρήσεις με το πρόσχημα ότι όχι μόνο δεν είναι ανταγωνιστικές αλλά επιζήμιες και γι' αυτό θα πρέπει να παραχωρήσουν τη θέση τους στις μεγάλες, όχι μόνο θα οδηγήσει σε κλείσιμο χιλιάδων επιχειρήσεων (προς όφελος λίγων κολοσσών) και θα εκτινάξει περαιτέρω την ανεργία, αλλά θα προκαλέσει αυτό που οι θιασώτες του ελεύθερου ανταγωνισμού διακηρύττουν ότι προσπαθούν να αποφύγουν: την ολιγοπωλιακή-μονοπωλιακή διάρθρωση της αγοράς.

Πρέπει επιτέλους να γίνει αντιληπτό ότι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας είναι μία συνεχής-μακροχρόνια προσπάθεια για την παραγωγή ποιοτικών και προσιτών, με βάση τα διεθνή πρότυπα, προϊόντων με τα οφέλη να διαχέονται σε ολόκληρη την κοινωνία. Αντί να τίθενται στο περιθώριο οι ελληνικές Μμ επιχειρήσεις καθώς και να προτείνεται η συνεχής μείωση των μισθών, ως μέτρο απαραίτητο για την τόνωση της ανταγωνιστικότητας, θα ήταν καλύτερο οι προσπάθειες βελτίωσης των δομών της ελληνικής οικονομίας να επικεντρωθούν

στον τρόπο λειτουργίας των θεσμών. Ζητήματα καίριας σημασίας, η επίλυση των οποίων θα ενίσχυε δυναμικά και σε βάθος χρόνου την οικονομία, όπως ο περιορισμός της γραφειοκρατίας, η ουσιαστική ενίσχυση της διαφάνειας, η έγκαιρη απονομή δικαιοσύνης, ο έλεγχος της κρατικής αυθαιρεσίας, η ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και της συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό, ο εκσυγχρονισμός του θεσμικού πλαισίου, η οργάνωση και τόνωση της επιστημονικής έρευνας, η συνεχής και υψηλού επιπέδου κατάρτιση των εργαζομένων, η ριζική αναδιάρθρωση του εκπαιδευτικού συστήματος, η βελτίωση των υποδομών, η ψηφιοποίηση στο δημόσιο τομέα, η δημιουργία ενός απλού και ξεκάθਾਰου φορολογικού συστήματος χωρίς παράθυρα και μπαλώματα και γενικότερα η άρση των όλων στρεβλώσεων που προκαλούνται στην αγορά από δυσλειτουργίες του κράτους και που θα μπορούσαν να λάβουν χώρα άμεσα και δίχως κόστος, εξακολουθούν να είναι ζητούμενα.

2. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ

Σημαντική παράμετρος τόνωσης της ανταγωνιστικότητας των εγχώριων μικρομεσαίων επιχειρήσεων, αποτελεί η απρόσκοπτη πρόσβαση στις πηγές χρηματοδότησης, μίας προϋπόθεσης όμως που παραμένει επί σειρά ετών ανεκπλήρωτος στόχος για τους φορείς εκπροσώπησης της αγοράς αλλά και για τις ίδιες τις επιχειρήσεις. Η ΕΣΣΕ επιτελώντας το θεσμικό της ρόλο, ως άμεσου εκφραστή των αναγκών του ελληνικού εμπορίου, έχει καταθέσει τεκμηριωμένες θέσεις και προτάσεις προς όλους τους αρμόδιους φορείς, προκειμένου να καταστεί εφικτός ο σχεδιασμός ενός προσωρινού εγγυοδοτικού μηχανισμού, ο οποίος θα διευκολύνει τη διοχέτευση κεφαλαίων στην πραγματική οικονομία.

Η ειδοποιός διαφορά του προτεινόμενου χρηματοδοτικού εργαλείου έγκειται στη δημιουργία ενός ταμείου εγγυήσεων σε μετρητά εντός του εκάστοτε χρηματοπιστωτικού ιδρύματος, το οποίο θα συμβάλλει στην ανάδειξή τους (των τραπεζών) σε δίαυλο διοχέτευσης κοινοτικών πόρων στις επιχειρήσεις που τους έχουν πραγματικά ανάγκη, αποσυμφορίζοντας με αυτόν τον τρόπο την ιδιαίτερα ασφυκτικά, σε όρους ρευστότητας, επικρατούσα κατάσταση. Άμεση συνέπεια της εφαρμογής του συγκεκριμένου εργαλείου, είναι η διεύρυνση του αριθμού των δικαιούχων, ο περιορισμός των απαιτούμενων εξασφαλίσεων αλλά και η μείωση του κόστους εξασφάλισης ρευστότητας (κόστος χρήματος – χαμηλά επιτόκια) από τη πλευρά των τραπεζών, εξαιτίας της μείωσης του ρίσκου που θα καλούνται πλέον να αναλαμβάνουν οι τελευταίες.

Ο εν λόγω μηχανισμός θα αποσκοπεί στην παροχή εγγυήσεων χαρτοφυλακίου των πιστωτικών ιδρυμάτων, ενώ προσανατολίζεται στη θέσπιση ενός cap rate της τάξεως του 35%, έτσι ώστε να ικανοποιεί και την πλευρά των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Παρόλα αυτά από μόνη της η υλοποίηση του εν λόγω εργαλείου δεν

πρόκειται να εξαλείψει τις σημαντικές αγκυλώσεις, οι οποίες εμποδίζουν την ανεμπόδιστη πρόσβαση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση. Απαιτείται η υιοθέτηση περισσότερο ευέλικτων διαδικασιών αλλά και η παράλληλη μείωση των έμμεσων διοικητικών (γραφειοκρατικών) βαρών, που χαρακτηρίζει τη συντριπτική πλειοψηφία των υφιστάμενων δομών των τραπεζών, οι οποίες θα πρέπει επιτέλους να προβούν στην αξιολόγηση, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, της πραγματικής εικόνας των επιχειρήσεων (business plans).

3. ΑΝΟΙΚΤΑ ΚΕΝΤΡΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ (Α.Κ. Ε)

Η δράση αφορά στην οργανωμένη και συστηματική ανάδειξη και προβολή των εμπορικών κέντρων των πόλεων που θα υλοποιείται και θα συντονίζεται από τον εκάστοτε Εμπορικό Σύλλογο με τη συμμετοχή των εμπορικών καταστημάτων, των ξενοδοχείων, των εστιατορίων, των καφετεριών, των επιχειρήσεων στάθμευσης, των πολιτιστικών ιδρυμάτων κ.α. Κύριος στόχος των οργανωμένων ενεργειών είναι η τόνωση της αγοράς των εμπορικών κέντρων των πόλεων, η αύξηση της ανταγωνιστικότητάς τους καθώς και η επανεδραίωσή τους ως ελκυστικό εμπορικό προορισμό για αγορές, διασκέδαση και κέρδος με απώτερο σκοπό την ενίσχυση των εμπορικών επιχειρήσεων για την αντιμετώπιση των δυσμενών συνθηκών της οικονομικής κρίσης. Η Δράση για την τόνωση της αγοράς με τη δημιουργία “Ανοικτών Κέντρων Εμπορίου” έχει ως στόχο να αναδεικνύει τα εμπορικά κέντρα των πόλεων αλλά και τις εμπορικές επιχειρήσεις της ευρύτερης εμπορικής περιοχής σε ενιαία κέντρα με δυνατότητες που συνδυάζουν το πολιτιστικό ενδιαφέρον με την ψυχαγωγία, το αγοραστικό όφελος και την ποιοτική εξυπηρέτηση των πολιτών.

Τέτοιες ενέργειες αναφέρονται ενδεικτικά:

- Ενέργειες χωροθέτησης και χαρτογράφησης των εμπορικών κέντρων σε συνδυασμό με τη δημιουργία σχετικών υποδομών
- Οργανωμένες ενέργειες μάρκετινγκ π.χ. Ενιαία κάρτα αγορών καταναλωτή (loyalty schemes) με πόντους αγορών ή και εκπτώσεις (στην οποία θα συμμετέχουν εμπορικά καταστήματα, καφετέριες, επιχειρήσεις στάθμευσης, παιδότοποι, κλπ)
- Οργανωμένη και συστηματική προώθηση / προβολή / επικοινωνία των επιχειρήσεων της εμπορικής περιοχής που συμμετέχουν στη δράση
- Δραστηριότητες που συνδυάζουν το αγοραστικό όφελος με την ψυχαγωγία με πολιτιστικό / κοινωνικό και εκπαιδευτικό χαρακτήρα (π.χ. street events, social events).

Είναι απαραίτητο μετά την πιλοτική εφαρμογή σε 6 πόλεις (Αθήνα, Πειραιά, Θεσ/νίκη, Πάτρα, Λάρισα, Αλεξανδρούπολη), να επεκταθεί και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας.

Γ. ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ

ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ

Εμπορικό περιβάλλον

- Εκσυγχρονισμός και επικαιροποίηση του «ναπολεόντειου» Εμπορικού Νόμου ώστε να ανταποκριθεί στις ανάγκες της σύγχρονης αγοράς, εντάσσοντας στις ρυθμίσεις του σύγχρονες εμπορικές πρακτικές (όπως το franchising) και αποτυπώνοντας επιτέλους τα όρια της εμπορικής δραστηριότητας, μαζί με τα απαραίτητα κριτήρια για την άσκησή της.
- Διευκόλυνση των λειτουργικών διαδικασιών. Πιστοποίηση των υπηρεσιών που προσφέρουν οι Μικρομεσαίες εμπορικές επιχειρήσεις. Συνέχιση της προσπάθειας για καθιέρωση Ελληνικού Σήματος Ποιότητας και Ελληνικής Προέλευσης Προϊόντων.
- Δημιουργία one stop shop στα τοπικά Επιμελητήρια για την εξυπηρέτηση των επιχειρήσεων ως προς τις διοικητικές και ασφαλιστικές συναλλαγές τους.
- Δημιουργία Τειρεσία "δύο ταχυτήτων" με "βαθμολόγιο" και "αξιολόγηση". Το ρυθμιστικό πακέτο πρέπει να περιλαμβάνει αλλαγές με τη δημιουργία συστήματος «Τειρεσία-2» με διαφορετική βαρύτητα για την κατηγορία των επιχειρήσεων που ενεγράφησαν εντός της περιόδου της κρίσης. Επιπλέον, ο νέος "Τειρεσίας" θα μπορέσει να θεσπίσει ειδικά κριτήρια, ώστε όσοι μικρομεσαίοι στο παρελθόν έχουν περάσει από την επώδυνη διαδικασία και τη μαύρη λίστα του να μην αποκλείονται πλέον από κάθε νέα προσπάθεια που θα επιχειρούν προκειμένου να ξεπεράσουν το προσωρινό έλλειμμα ρευστότητας τους. Η ΕΣΕΕ έχει αποστείλει στο ΥΠΑΑΝ και ΥΠΟΙΚ, Ενημερωτικό Σημείωμα με συγκεκριμένες θέσεις για "Τειρεσία δύο ταχυτήτων". Η τελευταία πρόταση μας επικεντρώνεται στη προσπάθεια προσαρμογής του Αμερικανικού και Καναδικού μοντέλου "Τειρεσία" στα ελληνικά δεδομένα με βαθμολόγιο "credit score" και αξιολόγηση "account ratings".
- Ενίσχυση, περαιτέρω ενεργοποίηση και επιτάχυνση του έργου της Επιτροπής Ανταγωνισμού στην κατεύθυνση καταπολέμησης των εναρμονισμένων πρακτικών και της κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης των μεγάλων πολυεθνικών, που ελέγχουν τεχνητά τις τιμές. Η άρση των στρεβλώσεων του ελεύθερου ανταγωνισμού στην Ελλάδα θα έχει θετικό αντίκτυπο τόσο για την ανταγωνιστικότητα των Μικρομεσαίων επιχειρήσεων όσο και για την ορθολογική πρόσβαση των καταναλωτών στην αγορά.
- Προσωρινή προστασία των εμπορικών μισθώσεων. Πιο κάτω αναφερόμαστε με λεπτομέρειες για το προτεινόμενο πλαίσιο. Εδώ επισημαίνουμε μόνο ότι το μίσθωμα αποτελεί βασικό στοιχείο του λειτουργικού κόστους της εμπορικής επιχείρησης και η μεγάλη πλειονότητα των μισθώσεων της αγοράς συμφωνήθηκε

πριν από την έναρξη της κρίσης. Οι Επιτροπές εμπορικών μισθώσεων παράγουν σημαντικό έργο αλλά δεν αρκούν. Ο λόγος είναι απλός: Ύψη μισθωμάτων και ποσοστά αναπροσαρμογών καθορίστηκαν σε επίπεδα αντιστρόφως ανάλογα με τις οικονομικές δυνατότητες των επιχειρήσεων, εν μέσω κρίσης. Μία προσωρινή κεντρική απαγόρευση αυξήσεων ή ακόμη και μία υποχρεωτική μείωση θα οδηγούσε στην αναγκαία «διορθωτική» προσαρμογή τις εμπορικές μισθώσεις.

- Προστασία του οργανωμένου και στεγασμένου εμπορίου από την μάστιγα του παράνομου αστικού υπαίθριου παρεμπορίου. Τα μόνιμα κυριακάτικα παζάρια (Πειραιώς, Σχιστού, «Ρώσικες αγορές» κα), που διαθέτουν σχεδόν κατ' αποκλειστικότητα διαρκή είδη, σε «αγαστή» συνεργασία με τους τοπικούς Δήμους, που ανέχονται την παράνομη λειτουργία τους, πρέπει να καταργηθούν ολοσχερώς και η διάθεση διαρκών ειδών να περιοριστεί μόνο στις σύντομες τοπικές εμποροπανηγύρεις. Πιο κάτω αναφερόμαστε λεπτομερώς στο υπαίθριο εμπόριο, το οποίο αποτελεί κεφαλαιώδους σημασίας θέμα για τις Μμ επιχειρήσεις, καθώς, λειτουργώντας στα όρια της νομιμότητας, στερεί υπερπολύτιμο τζίρο από τις αγορές, εν μέσω βαριάς κρίσης και ύφεσης.
- Να προστατευθεί το καθεστώς των τακτικών εκπτώσεων και να μελετηθεί από κοινού, μεταξύ Υπουργείου και ΕΣΕΕ, η υπό προϋποθέσεις επαναφορά της απαγόρευσης προσφορών και προωθητικών ενεργειών προ των τακτικών εκπτώσεων. Παρακάτω γίνεται λεπτομερής αναφορά στο εν λόγω ζήτημα.
- Τήρηση της νομοθεσίας για την παράνομη εισαγόμενη επιχειρηματικότητα. Υπάρχει ένα πλήρες πλαίσιο (ν. 3386/2005), το οποίο θέτει πλήρη και ολοκληρωμένα κριτήρια για την διεξαγωγή εμπορικού επιτηδεύματος στην Ελλάδα από αλλοδαπό (πολίτη εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης). Δυστυχώς το πλαίσιο αυτό δεν τηρείται, με αποτέλεσμα μία ακόμη παθογένεια στην ελληνική αγορά, δηλαδή την ύπαρξη χιλιάδων καταστημάτων σε όλες τις τοπικές αγορές, τα οποία λειτουργούν από αλλοδαπούς τρίτων χωρών, χωρίς την αναγκαία άδεια λειτουργίας. Είναι αυτονόητο ότι δεν αναφερόμαστε στους ξένους επενδυτές που έρχονται να επιχειρήσουν στην χώρα
- Έλεγχος της βασικής προϋπόθεσης του νομικού πλαισίου των «εκθέσεων», ήτοι η απαγόρευση πωλήσεων. Τελευταία, ολοένα και αυξάνεται το φαινόμενο διενέργειας εκθέσεων, οι οποίες δεν αποτελούν παρά παράνομα συγκαλυμμένα παζάρια κάθε είδους, υπαίθρια ή μη.
- Επέκταση και σε άλλες πόλεις της εφαρμογής της Δράσης «Open Mall» η οποία αφορά στην ενίσχυση των επιχειρήσεων και έχει ως στόχο τη δημιουργία συνεργιών μέσα από την συνεργασία μικρών επιχειρήσεων που λειτουργούν εντός των παραδοσιακών εμπορικών κέντρων των πόλεων.

Εκπτώσεις – προσφορές – προωθητικές ενέργειες

Με το άρθρο 15 του ν. 4177/2013 επήλθαν σημαντικές αλλαγές στην διενέργεια εκπτώσεων και προσφορών, με σημαντικότερη την εισαγωγή των ενδιάμεσων εκπτώσιμων περιόδων. Ακολουθώντας, με την υποπαράγραφο ΣΤ5 παράγραφος 2^α του άρθρου πρώτου ν. 4254/2014, ορίστηκε ότι με Υπουργική Απόφαση θα ρυθμιστεί εξ' αρχής το πλαίσιο εκπτώσεων – προσφορών και προωθητικών ενεργειών.

Η ΕΣΕΕ βρίσκεται στην διάθεση του Υπουργείου για να συζητήσουμε επί του νέου πλαισίου που θα αντικαταστήσει το υφιστάμενο, όταν αυτό κριθεί απαραίτητο. Θεωρούμε ωστόσο κρίσιμο να σας γνωστοποιήσουμε από τώρα τις θέσεις μας οι οποίες έχουν ως ακολούθως:

- Προ των τροποποιήσεων των ν. 3769/2009 και ν. 4177/2013 προβλεπόταν ότι στον μήνα που προηγείται των τακτικών εκπτώσεων απαγορεύονται οι ανακοινώσεις προς το κοινό εκπτώσεων και προσφορών με οποιοδήποτε τρόπο, ιδίως με διαφήμιση, επιστολές ή ανάρτηση διαφημιστικών πινακίδων. Η «προστασία» των εκπτώσεων, που πρόσφερε αυτό το χρονικό διάστημα των 30 ημερών, απετέλεσε πάγια πραγματικότητα από καταβολής του θεσμού και έχει αποδείξει την χρησιμότητά του στο πέρασμα του χρόνου. Η κατάργησή του με τον ατυχή νόμο 3769/2009 αποτέλεσε καίριο πλήγμα στην χρησιμότητα και αποτελεσματικότητα των εκπτώσεων και συνέβαλε στην πρόσφατη αποδόμηση του κύρους του θεσμού.

Η ΕΣΕΕ ζητάει την επαναφορά της απαγόρευσης των 30 ημερών και για τις προσφορές. Ωστόσο, ο σκοπός του νομοθέτη που θέσπισε τον σχετικό αρχικό περιορισμό, δεν ήταν να απαγορεύσει μία μόνο εμπορική πρακτική, όπως οι προσφορές, αλλά στην ουσία να προστατεύσει το θεσμό των εκπτώσεων από επίδοξους «μιμητές» που θα προσπαθήσουν να πείσουν το καταναλωτικό κοινό ότι κάνουν εκπτώσεις, πριν την έναρξη των εκπτώσεων, έλκοντας κατά τον τρόπο αυτό μεγάλο μερίδιο πελατών.

Υπό την έννοια αυτή, στο σχετικό περιορισμό πρέπει, εκτός από τις προσφορές, να υπαχθούν και οι προωθητικές ενέργειες, τουλάχιστον αυτές που για να προσελκύσουν τον καταναλωτή χρησιμοποιούν πρακτικές ανάλογες με αυτές των εκπτώσεων και προσφορών, προσπαθώντας να τους «μοιάσουν», κυρίως με τη χρήση ποσοστών έκπτωσης και διπλών τιμών.

Περαιτέρω, δεδομένης της εξέλιξης της τεχνολογίας, θεωρούμε ότι η απαγόρευση για διαφήμιση, επιστολές και ανάρτηση πινακίδων δεν αρκεί και πρέπει επίσης να επεκταθεί, περιλαμβάνοντας και τα ηλεκτρονικά μέσα δικτύωσης.

Στο πλαίσιο αυτό, η σχετική διάταξη πρέπει να διαμορφωθεί ως εξής:

«Τριάντα (30) ημέρες πριν από την έναρξη των τακτικών εκπτώσεων απαγορεύεται στους υπεύθυνους των εμπορικών καταστημάτων να ανακοινώνουν προς το κοινό εκπτώσεις ή προσφορές με οποιονδήποτε τρόπο, **ηλεκτρονικό ή έντυπο**, δηλαδή με διαφήμιση, επιστολές, **SMS**,

ανάρτηση διαφημιστικών πινακίδων ή οποιαδήποτε άλλη προωθητική ενέργεια που χρησιμοποιεί ποσοστό έκπτωσης ή διπλές τιμές...»

- Στο άρθρο 15 ν. 4177/2013, προβλέπεται η επιφύλαξη της εμπορικής επικοινωνίας του ποσοστού έκπτωσης αποκλειστικά και μόνο για τις εκπτώσεις, ενώ απαγορεύεται για τις προσφορές.

Καταρχήν, συμφωνούμε με το σχετικό περιορισμό που μεταφράζεται στο «ποσοστό = εκπτώσεις».

Ωστόσο, ο νόμος δεν θα επιτύχει το αποτέλεσμά του, παρά μόνο εάν απαγορευτεί ρητά η χρήση ποσοστού και για την άλλη σημαντική εμπορική επικοινωνία τις προωθητικές ενέργειες. Σε αντίθετη περίπτωση, κάθε επιχείρηση που πραγματοποιεί προωθητικές ενέργειες θα δίνει στον τελικό καταναλωτή την εντύπωση ότι κάνει τακτικές εκπτώσεις. Ως εκ τούτου, προτείνουμε να συμπληρωθεί η σχετική διάταξη ως εξής:

«Σε οποιαδήποτε άλλη περίοδο προσφορών ή προωθητικών ενεργειών επιτρέπεται αποκλειστικά και μόνον η ευκρινής αναγραφή της παλαιάς και της νέας τιμής των αγαθών ή των υπηρεσιών».

- Στο προ του ν. 4177/2013 νομικό πλαίσιο προβλεπόταν η αναγγελία των περιόδων προσφορών και στον Εμπορικό Σύλλογο. Η σχετική ενέργεια μετατράπηκε από υποχρεωτική σε δυνητική. Δεν βλέπουμε που ήταν το κακό, το φαξ ή το e-mail που αποστέλλοταν την Γενική Γραμματεία Καταναλωτή να κοινοποιείται και στον Εμπορικό Σύλλογο. Έτσι μαθαίνει η επιχειρηματική κοινότητα την πραγματοποίηση προσφορών και μπορεί να δράσει ανάλογα είτε με παρόμοιες ενέργειες που μειώνουν τις τιμές, είτε με εκούσιους ελέγχους της πρακτικής που βοηθούν την Πολιτεία στην τήρηση του πλαισίου.

Κατά συνέπεια, η διάταξη πρέπει να συμπληρωθεί ως εξής:

«Ο υπεύθυνος κάθε εμπορικού καταστήματος οφείλει να ανακοινώνει με τηλεομοιοτυπία (fax) ή με ηλεκτρονική αλληλογραφία (e-mail) ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο υποβολής στο Παρατηρητήριο Τιμών της Γενικής Γραμματείας Καταναλωτή του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και στον οικείο Εμπορικό Σύλλογο, τις προσφορές που προτίθεται να κάνει, τουλάχιστον μια (1) ημέρα πριν από την έναρξή τους. Στην ανακοίνωση αναφέρονται τα προσφερόμενα προϊόντα και η χρονική διάρκεια της προσφοράς...»

- Με την υποπαράγραφο ΣΤ5 παράγραφος 2^α του άρθρου πρώτου ν. 4254/2014, ορίστηκε ότι με Υπουργική Απόφαση θα ρυθμιστεί εξ' αρχής το πλαίσιο για τα καταστήματα Stock/Outlet.

Θεωρούμε ότι η λειτουργία των συγκεκριμένων κλάδων πώλησης πρέπει να θεσμοθετηθεί αυτοτελώς από το νόμο με αυστηροποίηση των όρων λειτουργίας ενός καταστήματος Stock/Outlet που θα έχει ένα ξεκάθαρο μίγμα προϊόντων προς πώληση (stock, ελαττωματικό, προϊόν ειδικής

παραγωγής) με αναγραφή μίας μοναδικής τελικής τιμής για την αποφυγή της παραπλάνησης του καταναλωτή.

Επίσης επιβάλλεται να διενεργούνται συνεχείς και αυστηροί έλεγχοι των τιμολογίων αγοράς των εν λόγω εμπορευμάτων για να μην εμφανίζονται φαινόμενα αισχροκέρδειας. Τα καταστήματα Stock/Outlet έχουν ως στόχο την εκποίηση εμπορευμάτων και υπολοίπων (stock, ελαττωματικά, προϊόντα ειδικής παραγωγής) της προηγούμενης σεζόν και όχι «ειδικών αγορών» που αποφέρουν υψηλά ποσοστά κέρδους για τις εκποιούσες επιχειρήσεις, παραπλανώντας έτσι το καταναλωτικό κοινό με τις πολύ χαμηλές τιμές.

Παράλληλα, αντί της λειτουργίας αυτοτελών καταστημάτων, που ουσιαστικά δίνουν στον καταναλωτή την λανθασμένη εντύπωση ότι πραγματοποιούν εκπτώσεις 365 ημέρες το χρόνο, θεωρούμε ότι θα πρέπει επίσης να ενθαρρυνθεί η δημιουργία αυτοτελών τμημάτων εντός του κανονικού καταστήματος λιανικής, το οποίο θα διαθέτει τα είδη stock της συγκεκριμένης επιχείρησης με τους ειδικούς παραπάνω όρους.

Κυριακάτικη Αργία

Η ΕΣΕΕ ήδη από τον περασμένο Σεπτέμβριο που εκδηλώθηκε για πρώτη φορά η ανεξήγητη εμμονή του Υπουργείου Ανάπτυξης να απελευθερώσει τις Κυριακές, εξέφρασε την κάθετη αντίθεση και την ευαισθησία του εμπορικού κόσμου της χώρας προς το Υπουργείο σχετικά με το θέμα αυτό. Την ίδια χρονική περίοδο, είχε συμφωνηθεί ότι, πριν από την οποιαδήποτε σχετική ρύθμιση ή πρόταση ρύθμισης, θα πραγματοποιηθεί πρώτα εξαντλητικός διάλογος μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών. Αντ' αυτού, ήδη από τον περασμένο Δεκέμβριο και μέσω του τότε σχεδίου νόμου «Αγορανομικός Κώδικας», βρεθήκαμε αντιμέτωποι με την πλήρη απελευθέρωση της λειτουργίας των καταστημάτων όλες τις Κυριακές του χρόνου. Η ΕΣΕΕ και ο εμπορικός κόσμος της χώρας απορρίψαμε την απελευθέρωση και προτείναμε ως καλύτερη λύση, την ολοκληρωτική απόσυρση του άρθρου για τις Κυριακές και την έναρξη διαλόγου ανάμεσα στο Υπουργείο Ανάπτυξης και στους παραγωγικούς φορείς και στηρίξαμε με έρευνες και στοιχεία τις θέσεις μας για την πλήρη ανακολουθία της κυριακάτικης λειτουργίας με την ανταγωνιστικότητα ή την απασχόληση.

Τελικά, με το άρθρο 16 ν. 4177/2013 ορίστηκε ότι γενικό άνοιγμα θα ισχύει μόνο για συγκεκριμένες και περιορισμένες εκ του νόμου Κυριακές το χρόνο και συγκεκριμένα την πρώτη Κυριακή κατά την έναρξη των εκπτώσεων, δύο Κυριακές πριν από την ημέρα των Χριστουγέννων και την Κυριακή των Βαΐων. Κατά τα λοιπά, η λειτουργία των καταστημάτων τις Κυριακές εξακολουθεί να είναι ζήτημα των τοπικών κοινωνιών και το άνοιγμα των μικρών επιχειρήσεων (κάτω των 250 τμ)

αποφασίζει ο αρμόδιος Αντιπεριφερειάρχης (τέως Νομάρχης), κατά τις απαιτήσεις και τις επικρατούσες συνθήκες των τοπικών αγορών.

Ακολούθως, οι κατά τόπους Αντιπεριφερειάρχες εξέδωσαν τις σχετικές αποφάσεις λαμβάνοντας ειδική πρόνοια για τις τουριστικές περιοχές των νομών τους και έτσι η αγορά ισορρόπησε, βάσει των προτάσεών μας. Ωστόσο, με την υποπαράγραφο ΣΤ5 παράγραφος 2^α του άρθρου πρώτου ν. 4254/2014, η προηγούμενη ηγεσία του Υπουργείου επανέφερε το θέμα, ενώ αυτό είχε λήξει και ορίστηκε ότι με Υπουργική Απόφαση θα καθοριστούν 3 τουριστικές περιοχές στις οποίες θα ισχύσει πλήρης απελευθέρωση, άσχετα από τις αποφάσεις των Αντιπεριφερειάρχων. Η ΕΣΕΕ αντιμετωπίζει καταρχήν αρνητικά την έκδοση της συγκεκριμένης Υπουργικής Απόφασης, ειδικά όταν το θέμα ξαναοίγει εκ του μη όντως, την στιγμή που η αγορά έχει βρει τις ισορροπίες της με τις παρεχόμενες εκ του νόμου Κυριακές που τα καταστήματα λειτουργούν ελεύθερα και τις αποφάσεις των Αντιπεριφερειάρχων. Εάν παρ' όλα αυτά αποφασιστεί η έκδοση της σχετικής Υπουργικής Απόφασης, αυτό δεν πρέπει να γίνει παρά μόνο μετά εξαντλητικό διάλογο με τις τοπικές οργανώσεις των εμπόρων και την ΕΣΕΕ.

Λειτουργία του υπαίθριου, πλανόδιου εμπορίου και των λαϊκών αγορών

Με τον πρόσφατο νόμο 4624/2014, επήλθαν σημαντικές τροποποιήσεις στο πλαίσιο που ισχύει για το υπαίθριο εμπόριο. Μαζί με τις θετικές διατάξεις που περιλαμβάνουν την χρήση προσωποπαγών αδειών, πολύ συγκεκριμένη χωροθέτηση και την ενεργοποίηση της Ελληνικής Αστυνομίας στον έλεγχο, καταργήθηκαν και διατάξεις σημαίνουσας σημασίας, γεγονός που δεν θα βοηθήσει στην τιθάσευση του φαινομένου του παράνομου παρεμπορίου, το οποίο δρα εις βάρος των οργανωμένων επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα:

Πλανόδιο Εμπόριο

- Στο προηγούμενο πλαίσιο, προβλεπόταν ότι οι άδειες πλανοδίου εμπορίου ισχύουν για μία 3ετία, ενώ με το νέο νόμο προβλέπεται ότι είναι αόριστες. Η διάρκεια της άδειας είναι απαραίτητο να επανέλθει, καθώς αποτελεί έμμεσο τρόπο ελέγχου της συνέχισης της συνδρομής των προϋποθέσεων χορήγησής της (έλεγχος δικαιολογητικών κλπ.).
- Οι καταργηθείσες διατάξεις προέβλεπαν διαβούλευση των φορέων της τοπικής κοινωνίας με τον αρμόδιο περιφερειάρχη για τον ανώτατο αριθμό των αδειών που θα χορηγηθούν τον επόμενο χρόνο. Η σχετική διάταξη καταργήθηκε. Η χρησιμότητα της διαβούλευσης είναι αυτονόητη και έχει διαφυλάξει τις ισορροπίες μεταξύ οργανωμένου και πλανόδιου εμπορίου στις τοπικές κοινωνίες. Ζητούμε την επαναφορά της διάταξης.

- Μαζί με τα παραπάνω, καταργήθηκε και η δέσμευση του περιφερειάρχη να έχει καθορίσει μέχρι 31 Δεκεμβρίου τον συνολικό αριθμό των αδειών που θα χορηγηθούν για το επόμενο έτος. Συνακόλουθα, ο αριθμός αυτός μένει απροσδιόριστος και ο περιφερειάρχης μπορεί πλέον να εκδίδει -όποτε θέλει- όσες άδειες θέλει, είτε συμφωνεί είτε όχι η τοπική κοινωνία. Η αφαίρεση αυτών των διατάξεων που ελέγχουν την εξάπλωσή του και απαγορεύουν την συνάρτησή του με προσωπικά συμφέροντα, ακόμα και για λόγους ψηφοθηρίας, μας προκαλεί μέγιστο φόβο και για το λόγο αυτό, ζητούμε την επαναφορά τους σε ισχύ.

Στάσιμο Εμπόριο

- Στο προηγούμενο πλαίσιο προβλεπόταν ότι οι θέσεις στάσιμου εμπορίου πρέπει να απέχουν 100 μέτρα η μία από την άλλη σε Δήμους με πληθυσμό άνω των 100.000 κατοίκων και 50 μέτρα σε όλους τους άλλους Δήμους. Η εξαιρετικά χρήσιμη αυτή διάταξη που κρατούσε ελεγχόμενο το στάσιμο εμπόριο και απέτρεπε να μετατραπούν οι πλατείες σε υπαίθρια παζάρια, καταργήθηκε. Ζητούμε την επαναφορά της σε ισχύ.
- Στο προηγούμενο πλαίσιο, προβλεπόταν ότι οι άδειες πλανοδίου εμπορίου ισχύουν για μία ζετία, ενώ με το νέο νόμο προβλέπεται ότι είναι αόριστες. Η διάρκεια της άδειας είναι απαραίτητο να επανέλθει, καθώς αποτελεί έμμεσο τρόπο ελέγχου της συνέχισης της συνδρομής των προϋποθέσεων χορήγησής της (έλεγχος δικαιολογητικών κλπ.).
- Οι καταργηθείσες διατάξεις προέβλεπαν διαβούλευση των φορέων της τοπικής κοινωνίας με το αρμόδιο Δημοτικό Συμβούλιο για τον ανώτατο αριθμό των αδειών που θα χορηγηθούν τον επόμενο χρόνο. Η σχετική διάταξη καταργήθηκε. Η χρησιμότητα της διαβούλευσης είναι αυτονόητη και έχει διαφυλάξει τις ισορροπίες μεταξύ οργανωμένου και πλανοδίου εμπορίου στις τοπικές κοινωνίες. Ζητούμε την επαναφορά της.
- Μαζί με τα παραπάνω, καταργήθηκε επίσης η δέσμευση του τοπικού Δημοτικού Συμβουλίου να έχει καθορίσει μέχρι 31 Δεκεμβρίου τον συνολικό αριθμό των αδειών που θα χορηγηθούν για το επόμενο έτος. Συνακόλουθα, ο αριθμός αυτός μένει απροσδιόριστος και το Δημοτικό Συμβούλιο θα μπορεί πλέον να εκδίδει όσες άδειες θέλει σε οποιοδήποτε χρονικό διάστημα, είτε συμφωνεί είτε όχι η τοπική κοινωνία. Η δυνατότητα έκδοσης ανεξέλεγκτου αριθμού αδειών πλανοδίου εμπορίου σε συνδυασμό με την ρητή κατάργηση της υποχρεωτικής απόστασης των 100 και 50 μέτρων της μίας θέσης από την άλλη, μπορεί να γιγαντώσει το στάσιμο εμπόριο στα κεντρικά σημεία των τοπικών αγορών. Ζητούμε την επαναφορά των σχετικών διατάξεων.

Κυριακάτικες Αγορές – Παζάρια

- Με το ν. 4624/2014 καταργήθηκαν οι πληθυσμιακοί και ποσοτικοί περιορισμοί για την διενέργεια Κυριακάτικων αγορών (παζαριών). Εναπόκειται πλέον στις διαθέσεις του περιφερειάρχη, πόσες και ποιες κυριακάτικες αγορές θα εγκρίνει για τον τόπο ευθύνης του. Δεδομένου ότι οι τοπικές αρχές είναι επιρρεπείς στα αιτήματα των μικροπωλητών για δημιουργία κυριακάτικων παζαριών και ο έλεγχος τις Κυριακές έχει αποδειχθεί δύσκολος, η κατάργηση των σχετικών περιορισμών θα αποτελέσει με βεβαιότητα ακόμη μία εστία ανεξέλεγκτης γιγάντωσης του υπαίθριου εμπορίου, νόμιμου και παράνομου.
- Στο προηγούμενο πλαίσιο προβλεπόταν διαβούλευση με τους φορείς της τοπικής κοινωνίας πριν την δημιουργία κυριακάτικου παζαριού. Η σχετική διάταξη καταργήθηκε. Ζητούμε την επαναφορά της σε ισχύ.

Γενικώς, το υπαίθριο εμπόριο υποκρύπτει παρεμπορικές δραστηριότητες και φοροδιαφυγή, οι οποίες, επί του πρακτέου, δύσκολα ελέγχονται. Επιπλέον, πρέπει να περιοριστούν αυτές οι δραστηριότητες σε πώληση προϊόντων γης και θάλασσας στις λαϊκές αγορές μόνο από παραγωγούς και σε πώληση παραδοσιακών και μόνο προϊόντων (κουλούρια, ξηροί καρποί, κάστανα, αραβόσιτο, φυσικά άνθη), από όσους διαθέτουν την σχετική άδεια.

Ανάλογη μέριμνα πρέπει να δοθεί για υπαίθριες αγορές που συγκροτούνται ως εμποροπανηγύρεις σε εκκλησιαστικές εορτές είτε εμφανίζονται ως «κυριακάτικες» ή «χριστουγεννιάτικες αγορές». Είναι απαραίτητο να προωθηθεί ένα πιο αυστηρό πλαίσιο λειτουργίας που θα διασφαλίζει τον καλύτερο έλεγχο των παραβάσεων και να αντιμετωπιστούν οι κύριες αδυναμίες των αρμόδιων ελεγκτικών μηχανισμών: δυσλειτουργίες, αδράνειες στην εφαρμογή των νόμων, διαφθορά λόγω σχέσεων παραγόντων και υπαίθριων εμπόρων.

Ειδικότερα οι γενικές προτάσεις μας έχουν ως εξής:

- Το στάσιμο υπαίθριο εμπόριο (είτε σε δημοτικούς, είτε σε λιμενικούς χώρους), οι εμποροπανηγύρεις, οι χριστουγεννιάτικες αγορές, οι πασχαλινές αγορές και οι κυριακάτικες αγορές να πραγματοποιούνται αποκλειστικά και μόνο σε περιφραγμένους δημόσιους χώρους, που θα ανήκουν στους Δήμους. Να εξαιρούνται, για προφανείς λόγους, μόνο το πλανόδιο εμπόριο και οι λαϊκές αγορές.
- Να προχωρήσει άμεσα πανελλαδική απογραφή, καταγραφή και έλεγχος όλων των αδειών υπαίθριου εμπορίου, τόσο παραγωγού όσο και πωλητή. Τοπικά ο έλεγχος να πραγματοποιηθεί από επιτροπή Καλλικρατικού Δήμου και φορέων, στην σύνθεση της οποίας θα μετέχει και ο τοπικός Εμπορικός Σύλλογος.

- Η αρμοδιότητα αδειοδότησης να αποδοθεί προς την Διεύθυνση Εμπορίου της Περιφέρειας. Για να μην στερηθούν οι ΟΤΑ τα σχετικά έσοδα, να κατατίθεται, μαζί με την υποβολή της αίτησης, παράβολο συγκεκριμένου ποσού, υπέρ του τοπικού ΟΤΑ. Η χορήγηση των αδειών να γίνεται μετά παραπομπή προς έγκριση ή απόρριψη από Επιτροπή με τη συμμετοχή του Υπουργείου Ανάπτυξης, τοπικών ΟΤΑ και φορέων, κατά πρωτεύουσα νομού, στην οποία θα συμμετέχει ο τοπικός Εμπορικός Σύλλογος, το Εμπορικό Επιμελητήριο, η Ομοσπονδία Επαγγελματιών και Βιοτεχνών, η αρμόδια χωρικά Ομοσπονδία Εμπορικών Συλλόγων και η Ομοσπονδία Υπαιθρίων Μικροπωλητών. Η διαδικασία της έκδοσης να αποτελέσει αντικείμενο κοινωνικού διαλόγου.
- Να καθορίζονται αυστηρά και περιοριστικά τα διατιθέμενα είδη, ανά μορφή υπαιθρίου εμπορίου. Η άδεια να αναγράφει τα προσφερόμενα προϊόντα ή ομάδα αυτών.
- Σε όλα τα είδη υπαιθρίου εμπορίου, εκτός του πλανοδίου, να αναγράφεται στην κάθε άδεια η αρίθμηση αυτής και η συγκεκριμένη θέση την οποία καταλαμβάνει. Για την χορήγηση της άδειας, να προσκομίζεται βεβαίωση εγγραφής στον ΟΑΕΕ και στο ΓΕΜΗ. Η άδεια να φέρει απαραίτητα τον Αριθμό Φορολογικού Μητρώου, τους αριθμούς μητρώου εγγραφής στον ΟΑΕΕ, στο τοπικό Εμπορικό Επιμελητήριο και στο ΓΕΜΗ, την φωτογραφία του δικαιούχου και την καθορισμένη θέση, όπου αυτός ασκεί υπαίθριο εμπόριο.
- Η άδεια να χορηγείται για χρονικό διάστημα 3 ετών και για την ανανέωσή της να απαιτείται καταβολή νέου παραβόλου, υπέρ του τοπικού Δήμου.
- Η άδεια να μην μεταβιβάζεται, ούτε να παρέχεται κατά χρήση σε κανέναν. Εξαιρείται ένας (1) αναπληρωτής – συγγενής α' βαθμού, ανιών, σύζυγος ή κατιών, εφόσον δεν κατέχει αυτοτελώς (ο αναπληρωτής) άλλη ανεξάρτητη άδεια. Ο αναπληρωτής αναφέρεται ρητά στο σώμα της άδειας, καθώς και ο αριθμός Δελτίου Ταυτότητάς του.
- Όλες οι αποφάσεις, είτε των ΟΤΑ, της λιμενικής, είτε οποιασδήποτε άλλης αδειοδοτικής αρχής να κοινοποιούνται με ποινή ακυρότητας στον τοπικό Εμπορικό Σύλλογο και στο τοπικό Εμπορικό και Επαγγελματικό Επιμελητήριο.
- Οι δικαιούχοι και οι αναπληρωτές τους να τηρούνται, πέραν του ΓΕΜΗ, σε ειδικό μητρώο υπαιθρίων εμπορίων, που τηρείται από την Περιφέρεια.
- Στην περίπτωση πρόσληψης από τον δικαιούχο υπαλλήλου, αυτός να ασκεί αποκλειστικά ρόλο «βοηθού», ήτοι να απαιτείται πάντα –μαζί με τον υπάλληλο- η αυτοπρόσωπη παρουσία του αδειούχου μικροπωλητή ή του νομίμου αντικαταστάτη του στην καθορισμένη θέση του πάγκου του. Μαζί με την άδεια, να αναρτάται πάντα το βιβλίο προσωπικού, θεωρημένο από την αρμόδια Επιθεώρηση Εργασίας.

- Οι μικροπωλητές υποχρεούνται να αποδεικνύουν στους ελέγχους των αρμοδίων οργάνων, τον τρόπο κτήσης των προς πώληση ειδών με επίσημα φορολογικά στοιχεία.
- Να τηρείται πάντοτε ταμειακή μηχανή από κάθε μικροπωλητή. Ελλείψει αυτής, ο πάγκος και τα διατιθέμενα είδη να κατάσχονται πάραυτα και να καταστρέφονται πάραυτα με ανεξίτηλο σπρέι.
- Να ενεργοποιηθούν πλήρως οι περιφερειακές επιτροπές του άρθρου 7^Ε ν. 2323/1995, έργο των οποίων είναι η παρακολούθηση τήρησης της νομοθεσίας του υπαιθρίου εμπορίου και η εισήγηση προς τον Υπουργό Ανάπτυξης κάθε πρόσφορου μέτρου για την αποτελεσματική οργάνωση και την εύρυθμη λειτουργία του υπαιθρίου εμπορίου σε μία δεδομένη περιοχή.
- Το εμπόριο πλαστών και παραποιημένων προϊόντων να τεθεί εκτός νόμου, ακόμη και εάν η κτήση τους είναι νόμιμη. Η ανεξέλεγκτη φύση και σύσταση των παραποιημένων προϊόντων αίρει την προστασία του δικαιώματος στο σήμα, ως ιδιωτικού και το μετατρέπει σε δημοσίου συμφέροντος για την προστασία του καταναλωτή.

Πλανόδιο Εμπόριο

- Να απαγορεύεται η άσκηση πλανόδιου εμπορίου εγγύς των οργανωμένων καταστημάτων που διαθέτουν είδη γης και θάλασσας.
- Στο πλανόδιο υπαίθριο εμπόριο τροφίμων (εκτός προϊόντων γης και θάλασσας) να υπάρχουν διατάξεις που προστατεύουν την δημόσια υγεία και ασφάλεια, ευθέως αναλογικές με τις αντίστοιχες διατάξεις που ισχύουν για τα οργανωμένα καταστήματα ομοειδών ειδών.

Στάσιμο Εμπόριο

- Να καταργηθεί η δυνατότητα άσκησης στάσιμου εμπορίου σε ιδιωτικούς χώρους.
- Να τηρηθεί επιτέλους η διάταξη που απαγορεύει θέσεις στάσιμου υπαίθριου εμπορίου εγγύς της εισόδου εμπορικών καταστημάτων.

Εμποροπανηγύρεις

- Να καταργηθούν όλες οι εμποροπανηγύρεις, εκτός εκείνων που έχουν παραδοσιακά (εορταστικά) χαρακτηριστικά και να μην επιτρέπεται η δημιουργία νέων. Εναλλακτικά, να επιτρέπεται μόνο μία εμποροπανήγυρη ανά Δήμο/Δημοτική Κοινότητα/Τοπική Κοινότητα το χρόνο.
- Ακόμα και ο νέος νόμος (άρθρο 26 ν. 4264/2014) αναφέρει ότι οι εκδιδόμενες άδειες ισχύουν για 5 ή 7 ημέρες και όχι ότι οι εμποροπανηγύρεις διαρκούν 5 ή 7 ημέρες. Συνακόλουθα, πολλοί ΟΤΑ παρακάμπτουν τη βούληση του νομοθέτη, εκδίδοντας στους συμμετέχοντες συνεχόμενες πενθήμερες άδειες και διατηρώντας σε λειτουργία την εμποροπανήγυρη για ολόκληρα δεκαπενθήμερα. Να τροποποιηθεί ο νόμος στην κατεύθυνση καθορισμού διάρκειας της εμποροπανήγυρης και όχι των αδειών αυτής.

- Οι εμποροπανηγύρεις να πραγματοποιούνται εκτός των ιστορικών και εμπορικών κέντρων των πόλεων και κωμοπόλεων και να διαρκούν το πολύ μέχρι τρεις (3) ημέρες.

Χριστουγεννιάτικες – Πασχαλινές Αγορές

- Οι χριστουγεννιάτικες όσο και πασχαλινές αγορές να διαρκούν το πολύ έως 5 ημέρες.
- Να πραγματοποιούνται εκτός των ιστορικών και εμπορικών κέντρων των πόλεων και κωμοπόλεων.
- Να καθορίζονται ρητά και δια νόμου τα προσφερόμενα προϊόντα στις αγορές αυτές, τα οποία θα πρέπει να δικαιολογούν τον χαρακτήρα των ημερών. Εάν σε σχετική αγορά διατίθενται και διαρκή είδη, να παύει αμέσως η συνέχιση της λειτουργία της.

Κυριακάτικες Αγορές

- Οι κυριακάτικες αγορές να πραγματοποιούνται εκτός των ιστορικών και εμπορικών κέντρων των πόλεων και κωμοπόλεων.
- Η κυριακάτικη αγορά να λειτουργεί σε περιφραγμένο δημοτικό χώρο που θα πραγματοποιείται η κυριακάτικη αγορά να αποτυπώνεται σε σχεδιάγραμμα που θα ενσωματώνεται στην απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου.

Λαϊκές Αγορές

- Να πάψουν επιτέλους οι λαϊκές αγορές να αποτελούν παραπάζαρα και να ανταποκριθούν στην κύρια αποστολή τους, ήτοι να διατίθενται στους χώρους τους μόνο προϊόντα γης και θάλασσας ή παραδοσιακά προϊόντα και μόνο από τους παραγωγούς.
- Να γίνει πανελλαδική χαρτογράφηση των λαϊκών αγορών.
- Να μετακινηθούν οι λαϊκές αγορές εκτός των κεντρικών οδικών αξόνων, αρτηριών και οδών, μεγαλύτερων ή μικρότερων περιοχών. Να πραγματοποιούνται μόνο σε δευτερεύουσες παρόδους.
- Να δημιουργηθεί μόνιμο κίосκι σε κάθε λαϊκή αγορά, όπου θα στεγάζονται οι ελεγκτές και θα απευθύνονται οι πολίτες για να υποβάλλουν παράπονα ή παραινέσεις.
- Να τηρηθεί αυστηρά η νομοθεσία για μη διενέργεια λαϊκών αγορών κατά την Κυριακή.
- Νέες άδειες να δίνονται μόνο σε παραγωγούς προϊόντων γης και θάλασσας. Για τους παλιούς πωλητές διαρκών ειδών, που οι άδειές τους λήγουν ή έχουν λήξει, να δοθούν κίνητρα (φορολογικά, χρηματοδοτικά, συμμετοχές σε ευρωπαϊκά προγράμματα) ώστε να ανοίξουν καταστήματα, μετακινούμενοι στο οργανωμένο εμπόριο.

Η ΕΣΕΕ ανέκαθεν αντιλαμβάνοταν και εξακολουθεί να αντιλαμβάνεται το παραεμπόριο ως ένα πρόβλημα πρώτης γραμμής, το οποίο χρειάζεται λύσεις που θα είναι αποτέλεσμα ευρείας διαβούλευσης και συνεργασίας ανάμεσα στους

αρμόδιους και ενδιαφερόμενους φορείς. Η Πολιτεία πρέπει σήμερα να αποδείξει εμπράκτως ότι διαθέτει την πολιτική βούληση να βελτιώσει και να εφαρμόσει τους νόμους. Επιπλέον, αυτό που χρειαζόμαστε είναι ένα τολμηρό επιτελικό σχέδιο, από πλευράς αστυνομίας, το οποίο θα λαμβάνει υπόψη την ιδιαιτερότητα της κατάστασης που έχει διαμορφωθεί στα κέντρα των πόλεων, αλλά και θα εκπαιδεύει αστυνομικούς ικανούς να διαχειριστούν τέτοιου είδους καταστάσεις, με τη διαμόρφωση ενός «ειδικού τμήματος δίωξης παρεμπορίου» στο ΣΔΟΕ. Σύμφωνα με τις επίσημες εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η Ελλάδα βρίσκεται στην κορυφή του πίνακα δέσμευσης προϊόντων απομιμήσεων, στο σύνολο των κρατών μελών της Ε.Ε. Αυτό είναι ενδεικτικό για το μέγεθος του προβλήματος, αλλά και τη δυναμική διεύρυνσής του εάν δεν προωθηθούν άμεσα μέτρα. Η αντιμετώπιση των πολλαπλών προβλημάτων που γεννά το παρεμπόριο και η πάταξη της παραοικονομίας, η οποία στο σύνολό της εκτιμάται στο 30% του ΑΕΠ, συνιστά ένα ζήτημα κεφαλαιώδους σημασίας, ιδίως στην πολύ δύσκολη δημοσιονομική κατάσταση που βρίσκεται η χώρα, όπου το ελληνικό κράτος αναζητά εναγωνίως πόρους. Υπό αυτήν την έννοια, βασικός στόχος της Ελληνικής Πολιτείας θα πρέπει να είναι η είσπραξη επιπλέον φόρων και ΦΠΑ, χρήματα που χρειάζεται και δεν δικαιολογείται να αφήνει.

Ως εκ τούτου, εκτός από τα παραπάνω προτεινόμενα μέτρα βελτίωσης του νομοθετικού πλαισίου, υπάρχει και μία άλλη σειρά ενεργειών, που άμεσα επιβάλλεται να αναληφθούν για τη διασφάλιση του εισοδήματος του καταναλωτή και του μικρομεσαίου επιχειρηματία, ως εξής:

- Καταπολέμηση του λαθρεμπορίου και του παράνομου εμπορίου απομιμήσεων με την εντατικοποίηση ελέγχων στις πύλες εισόδου της χώρας (λιμάνια – τελωνεία) με την χρήση εργαλείων σύγχρονης τεχνολογίας (SCANNING-GPS).
- Διενέργεια αυστηρών ελέγχων στις αποθήκες, που συγκεντρώνονται αυτά τα εμπορεύματα, καθώς και στο δίκτυο πώλησης, στα πεζοδρόμια, τους δρόμους, τις πλατείες, στους παράνομους μικροπωλητές, οι οποίοι τα προμηθεύουν στον καταναλωτή.
- Περαιτέρω απλοποίηση των διαδικασιών της ήδη υπάρχουσας νομοθεσίας που προβλέπει την καταστροφή αυτών των προϊόντων, χωρίς γραφειοκρατικές διαδικασίες και δεσμεύσεις.

Η ΕΣΣΕ, εδώ και χρόνια, ζητά την «απελευθέρωση» του νόμιμου εμπορίου από την «ομηρεία» του παρεμπορίου. Συνιστά μία ακατάσχετη αιμορραγία για την ελληνική οικονομία και αγορά, αφού τα περισσότερα έσοδά του δεν παραμένουν εντός της χώρας. Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΣΣΕ και σύσσωμο το ελληνικό εμπόριο στηρίζει τα μέτρα πάταξης του παρεμπορίου και του λαθρεμπορίου και αναμένει μία αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος.

Λειτουργία Εκθέσεων

Με τον πρόσφατο νόμο 4624/2014, επέρχονται ωσαύτως σημαντικές τροποποιήσεις και στην διενέργεια και λειτουργία εκθέσεων. Τα σημεία που επισημαίνουμε είναι ιδιαίτερα τα εξής:

- Στις διατάξεις που εισάγονται για την λειτουργία εκθέσεων έχει αφαιρεθεί η απαιτούμενη διοικητική άδεια για τον οργανωτή και έχει αντικατασταθεί από απλή αναγγελία του προς τον Δήμο ή την Περιφέρεια για τους χώρους κάτω των 1000 τμ. Θεωρούμε την παροχή της διοικητικής άδειας απαραίτητη για την ορθή τήρηση των διατάξεων του νόμου περί εκθέσεων.
- Από το προτεινόμενο με το σχέδιο νόμου πλαίσιο, έχει αφαιρεθεί η πρόνοια της υφιστάμενης νομοθεσίας ότι δεν επιτρέπονται λιανικές πωλήσεις στους χώρους των εκθέσεων. Η απαγόρευση αυτή είναι κεφαλαιώδους σημασίας για το οργανωμένο εμπόριο και πρέπει να παραμείνει σε ισχύ, αλλιώς οι εκθέσεις θα μετατραπούν σε αυτόκλητα γιγάντια παζάρια, με δραματικές συνέπειες για το οργανωμένο εμπόριο, που θα δει τον ήδη περιορισμένο τζίρο του να μειώνεται ακόμη περισσότερο. Ως λύση στο πρόβλημα προτείνουμε την συμπερίληψη της σχετικής απαγόρευσης στην προβλεπόμενη από το νόμο Υπουργική Απόφαση που ακόμη μέχρι σήμερα δεν έχει εκδοθεί.

Εξαγωγική δραστηριότητα

- Θα πρέπει να ξεκαθαριστεί ότι στην εξαγωγική δραστηριότητα συμπεριλαμβάνονται και οι εξαγωγές υπηρεσιών. Αναφερόμαστε συγκεκριμένα στις ναυπηγοεπισκευές, στο παραμεθόριο εμπόριο και στον εφοδιασμό πλοίων.
- Να δοθούν κίνητρα ώστε οι μικροεξαγωγικές επιχειρήσεις να γίνουν μικροεξαγωγικές.
- Να δημιουργηθούν ειδικές Οικονομικές Περιοχές (ΕΟΠ) σε παραμεθόριες περιοχές της χώρας και στα λιμάνια. Στις περιοχές αυτές θα υπάρχει ένα ειδικό φορολογικό καθεστώς και transit υπηρεσίες οι οποίες θα ενισχύσουν το διαμετακομιστικό εμπόριο. Αυτό που χρειαζόμαστε ως Έλληνες επιχειρηματίες για να ανοιχτούμε και σε άλλες αγορές είναι μέτρα φιλικά και όχι στραγγαλισμού.

Εμπορικές μισθώσεις

Με τον πρόσφατο νόμο 4242/2014, στην ουσία απελευθερώθηκε το καθεστώς της επαγγελματικής στέγης, διατηρούμενης μόνο της 12ετίας για τις παλαιές και υφιστάμενες μισθώσεις. Θεωρούμε ότι, η πλήρης απελευθέρωση δεν θα αποδώσει

ενώ θα αποτελέσει τελικά αντικίνητρο πρώτης γραμμής για την ορθολογική ανάπτυξη του εμπορίου. Κατά συνέπεια, προτείνουμε την έναρξη διαλόγου για τον επαναπροσδιορισμό του πλαισίου, σε σύγχρονα και ευέλικτα πλαίσια, επάνω στις κάτωθι βασικές συνισταμένες:

Διάρκεια

- Η εκ του νόμου περίοδος προστασίας δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 6 χρόνων για όλες σχεδόν τις δραστηριότητες του τριτογενούς τομέα.
- Εξαίρεση να αποτελούν τα ακίνητα που ανήκουν σε ιδρύματα, κληροδοτήματα και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου για τα οποία η ελάχιστη διάρκεια προστασίας πρέπει να είναι 12 χρόνια.
- Σε περίπτωση αντίθετης συμβατικής συμφωνίας, ισχύει η παραπάνω διάρκεια (6ετία και 12ετία). Εξαιρούνται οι εκ της φύσεώς τους εποχιακές δραστηριότητες (πώληση εποχικών ειδών). Στην περίπτωση αυτή, ο μισθωτής να έχει δικαίωμα να «κλείσει» το ακίνητο και για τον επόμενο χρόνο, κατόπιν σχετικής συμφωνίας με τον ιδιοκτήτη.

«Ρήτρα Εξόδου»

- Ο μισθωτής μπορεί για σοβαρούς λόγους να καταγγείλει την σύμβαση προ 6 μηνών, με συστημένη επιστολή.

Ανανέωση

- Οι μισθώσεις των 6 ετών για όλες τις δραστηριότητες και των 12 ετών για ειδικές περιπτώσεις να ανανεώνονται αυτόματα για άλλη μία 6ετία ή 12ετία αντίστοιχα, εκτός εάν έχει δοθεί ειδοποίηση για την λήξη της σύμβασης προ 6 και 12 μηνών αντίστοιχα.
- Ο ιδιοκτήτης μπορεί να αρνηθεί την ανανέωση μόνο για περιοριστικά αναφερόμενους στο νόμο λόγους, που είναι η ιδιοχρησιμοποίηση, η ιδιοκατοίκηση αυτού και των συγγενών του και οι δομικές επεμβάσεις με σκοπό την πώληση.

Αναπροσαρμογή μισθώματος

- Τα μέρη μπορούν να συμφωνήσουν ότι το μίσθωμα θα αναπροσαρμόζεται κάθε χρόνο μετά από αίτηση του ιδιοκτήτη για τυχόν αλλαγές στην αγοραστική δύναμη του εθνικού νομίσματος. Οι αυξήσεις δεν μπορούν να είναι υψηλότερες του 75% του τιμαρίθμου, όπως τον ορίζει η εθνική στατιστική υπηρεσία. Σε ότι αφορά το ύψος του μισθώματος, όταν οι περιστάσεις και οι συνθήκες δικαιολογούν αύξηση, την συγκεκριμένη απόφαση προτείνουμε να λαμβάνουν οι Επιτροπές Εμπορικών Μισθώσεων που λειτουργούν στις περιφέρειες. Αυτονόητο είναι ότι εάν αναλάβουν το σχετικό καθήκον, οι Επιτροπές θα πρέπει να υποστηριχθούν ενεργότερα σε επίπεδο υποδομών, ώστε να παράξουν και αποτελεσματικότερο έργο.
- Οι παραπάνω όροι να ισχύουν και για τις εποχικές μισθώσεις.

Άυλη Αξία

- Όταν γίνεται καταγγελία, που δεν οφείλεται σε δυστροπία ή σε παράβαση συμβατικών όρων, ο μισθωτής έχει λαμβάνειν από τον ιδιοκτήτη 6 μισθώματα για τις γενικές μισθώσεις των 6 χρόνων και 12 μισθώματα για τις ειδικές μισθώσεις των 12 χρόνων.
- Η αποζημίωση αυτή μπορεί να διπλασιαστεί αν στο ακίνητο εγκατασταθεί η ίδια δραστηριότητα, με δυο λόγια, την «άυλη εμπορική αξία» να την εισπράττουν νόμιμα και ισότιμα ο μισθωτής και ο εκμισθωτής.
- Όταν υπάρχει αμφισβήτηση, το ακίνητο δεν απελευθερώνεται και παρεμβαίνει το δικαστήριο.

Δικαίωμα προτίμησης στην αγορά

- Όταν ο ιδιοκτήτης θέλει να μεταβιβάσει το μίσθιο, πρέπει να ειδοποιήσει τον μισθωτή, ο οποίος εφόσον μπορεί να το αγοράζει εκείνος με τους ίδιους οικονομικούς όρους.
- Αν οι μισθωτές είναι περισσότεροι, το δικαίωμα μπορεί να ασκηθεί από όλους.
- Οι κανόνες αυτοί δεν ισχύουν μόνο αν το ακίνητο μεταβιβάζεται σε σύζυγο ή σε συγγενείς πρώτου ή δεύτερου βαθμού.
- Ο μισθωτής, αν δεν ασκήσει το δικαίωμα προτίμησης, να μην χάνει το δικαίωμά του στην άυλη εμπορική αξία.

Εμπορική χωροταξία

Θεωρούμε ότι δεν πρέπει να μείνει καμιά γωνιά της χώρας χωρίς ρύθμιση της εμπορικής πολεοδομίας, η οποία είτε μέσω του γενικού χωροταξικού σχεδιασμού, είτε μέσω των ρυθμιστικών πολεοδομικών σχεδίων, είτε μέσω του αυστηρού καθορισμού ορίων χρήσης γης, θα οριοθετήσει τις εμπορικές ζώνες και θα ρυθμίσει την υπό συγκεκριμένους όρους εγκατάσταση των εμπορικών επιχειρήσεων, χωρίς καμιά παρέκκλιση. Επιβάλλεται να γίνει κατανοητό από όλους και κυρίως από την Πολιτεία ότι το θέμα της εμπορικής πολεοδομίας δεν είναι ένα απλό συνδικαλιστικό αίτημα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, αλλά αίτημα περιβαλλοντικής ευαισθησίας, αισθητικής, κυκλοφοριακών προβλημάτων αλλά και κοινωνικής συνοχής - διατήρησης του πληθυσμιακού ιστού, ιδιαίτερα στις τοπικές κοινωνίες. Τα μέτρα που προτείνουμε να ληφθούν είναι τα εξής:

- Γενίκευση της εφαρμογής του νόμου για την εμπορική χωροταξία, καθώς πλέον έχει εναρμονιστεί με την νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας.
- Εισαγωγή διάταξης για την ρύθμιση των περιπτώσεων δημιουργίας μεγάλων καταστημάτων σε δήμους με πληθυσμό κάτω των 15.000 κατοίκων (τώρα είναι ελεύθερη).
- Εθνικός σχεδιασμός για την δημιουργία εμπορικών επιχειρηματικών πάρκων.

- Απομάκρυνση των μεγάλων και πολύ μεγάλων χώρων λιανικής (υπεραγορών λιανικού εμπορίου και μεγάλων εμπορικών κέντρων) από τα παραδοσιακά κέντρα των πόλεων.
- Υπαγωγή των Εμπορικών Κέντρων στην ισχύουσα για τα μεγάλα καταστήματα διαδικασία αδειοδότησης. Επέκταση της ισχύος του νόμου, ώστε, να καταλαμβάνει όλους τους χώρους λιανικής άνω των 250 τμ.
- Εφαρμογή στην Αθήνα και την Θεσσαλονίκη (που σήμερα εξαιρούνται) των όρων και προϋποθέσεων ίδρυσης και εγκατάστασης νέων μεγάλων καταστημάτων.
- Χαρακτηρισμός των εμπορικών κέντρων των πόλεων ως επιχειρηματικών και εμπορικών πάρκων, με σκοπό τη διατήρηση του παραδοσιακού χαρακτήρα των αγορών αλλά συγχρόνως και τη δημιουργία υποδομών ανάπτυξης των εμπορικών επιχειρήσεων.
- Κίνητρα για τη διατήρηση, την επαναφορά και την ανάπτυξη θεματικών αγορών στο εσωτερικό των κέντρων των πόλεων και σε συνοικίες, στις οποίες υπάρχει μεγάλος αριθμός κενών καταστημάτων.

Δ. ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΣΕΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ

Σύμφωνα με έρευνες, διαβουλεύσεις και επιτόπου επισκέψεις διαμορφώθηκαν σειρά από προτάσεις που στόχο έχουν την ενίσχυση του εμπορίου στη Νησιωτική Ελλάδα και γενικότερα τη στήριξη της Νησιωτικής Ελλάδας. Οι προτάσεις αυτές επιβεβαιώθηκαν και στο πρόσφατο Συνέδριο των Εμποροεπαγγελματιών του Νομού Κυκλάδων.

Όλες οι πολιτικές και μέτρα που προτείνονται, στοχεύουν στην προσέλκυση ανθρώπινου δυναμικού για την ισόρροπη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη των Κυκλάδων σε εθνικό, αλλά και σε επίπεδο ευρωπαϊκής- εσωτερικής αγοράς, σύμφωνα με τους όρους και τις κατηγορίες που περιλαμβάνει η Συνθήκη της Λισαβόνας και τους στόχους της Διακήρυξης του Αιγαίου, για την εδαφική συνοχή και τη νησιωτικότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που πραγματοποιήθηκε στην Κω στις 28 Ιουνίου 2008.

Η ΕΣΕΕ υιοθετεί τα συμπεράσματα και τα πορίσματα των συνεδρών και υπενθυμίζει **την ανάγκη εφαρμογής του θαλάσσιου μεταφορικού ισοδύναμου**, κατά το οποίο οι προσφερόμενες υπηρεσίες θαλάσσιων μεταφορών πρέπει να συγκλίνουν με τις υπηρεσίες των χερσαίων μεταφορών, όσον αφορά την οικονομική επιβάρυνση του χρήστη, τη χρονική διάρκεια του ταξιδιού και την προσφερόμενη ποιότητα.

Συγκεκριμένα

- Επιστροφή του ανθρώπινου δυναμικού στα νησιά μας – ένας μοχλός ανάπτυξης.
- Διατήρηση των ΔΟΥ στα νησιά.
- Επαρκή στελέχωση των απαραίτητων δημόσιων υπηρεσιών.
- Επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και αντιμετώπιση του φαινομένου της εποχικής απασχόλησης.
- Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού π.χ. πολιτιστικός, θρησκευτικός, οικολογικός, ιατρικός, ναυτοτουρισμός κ.λ.π..
- Αποτελεσματικότερο νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση του παραεμπορίου (στάσιμου και πλανόδιου).
- Αύξηση δαπανών για την υγεία και στελέχωση προσωπικού (ιατρικού και νοσηλευτικού) των Κέντρων Υγείας των νησιών.
- Μείωση των εργοδοτικών εισφορών.
- Ίδρυση γραφείων ΟΑΕΕ στις Κυκλάδες.
- Ενίσχυση των δρομολογίων των άγονων γραμμών σε ετήσια βάση.
- Ανάγκη εφαρμογής παροχών στους νησιώτες αντίστοιχων του θαλάσσιου μεταφορικού ισοδύναμου, κατά το οποίο οι προσφερόμενες υπηρεσίες θαλάσσιων μεταφορών πρέπει να συγκλίνουν με τις υπηρεσίες των χερσαίων μεταφορών, όσον αφορά την οικονομική επιβάρυνση του χρήστη, τη χρονική διάρκεια του ταξιδιού και την προσφερόμενη ποιότητα (όπως η μείωση του ΦΠΑ στα εισιτήρια της ακτοπλοΐας).
- Να εξακολουθεί να υφίσταται η διάταξη που προσαυξάνει το αφορολόγητο πρώτο κλιμάκιο κατά 50%, χωρίς αποδείξεις γι' αυτήν την προσαύξηση, για τους κατοίκους νησιών μέχρι 3.100 κατοίκους.
- Διατήρηση των μειωμένων συντελεστών ΦΠΑ στα νησιά.
- Μείωση κατά 5 μονάδες των συντελεστών φορολόγησης των εποχιακών εμπορικών καταστημάτων στα νησιά και κατά 10 μονάδες όσων λειτουργούν όλο το χρόνο.
- Καθιέρωση ειδικού καθεστώτος έκτακτων εισφορών και λοιπών έκτακτων φορολογήσεων, λόγω της κρίσης του δημοσιονομικού χρέους, στα νησιά μας.
- Απαλλαγή της νησιωτικής επιχειρηματικότητας από παρωχημένους θεσμούς, όπως η υποχρέωση αναγγελίας των συμβάσεων αγοράς ή μίσθωσης ακινήτων στις παραμεθόριες περιοχές, με ποινή την εγκυρότητά τους.
- Ενίσχυση της πρωτοβουλίας αξιοποίησης επισκεπτών **“Summer Shopping Agora”** κατά την τουριστική περίοδο με στόχο την προβολή της ποιοτικής υπεροχής των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών των νησιών μας.

*****